

Ценностни аспекти на педагогическото ежедневие  
Value Aspects of the Pedagogical Daily Round

## НА ЧАША РУСКИ ЧАЙ В ДЕНЯ НА ХРИСТИЯНСКОТО СЕМЕЙСТВО

Анета Цурева

Елена Ангелова

СОУ „ Георги Брегов“ – Пазарджик

**Резюме.** Статията съдържа информация за урок, обединяващ два празника – Деня на християнското семейство и Празника на самовара и прочутия руски чай, проведен с III клас и ученици, изучаващи руски език от V, VI, VII, IX и XII клас. Посочени са причината за избор на темата, целите, предварителната подготовка, ходът на урока, очакваните и постигнатите резултати.

*Keywords:* day of the Christian Family, students of Russian

Статията представя **нетрадиционен урок на български и руски език**, изнесен извън класната стая, с участието на много деца от различни възрасти, изпълнен с разнообразни дейности, междупредметни връзки, възпитаващ истински добродетели и разкриващ близостта в традициите на два народа, защото, както посочва проф. Николай Мизов, „Обичаите и традициите внасят устойчивост и стабилност в обществената действителност, съхраняват нейния статус, предпазват от деформация и унищожение“.

**Урокът-празник** се проведе в Деня на християнското семейство, като на този ден в Русия отбелязват Деня на самовара и прочутия руски чай.

### **Предварителната подготовка за урока**

1. Изготвяне на план-сценарий и презентация.
2. Изработване на покани за гостите под формата на чайниче с техниката „квилинг“.
3. Подготвяне на табла с икони, картини, рисунки и снимки, свързани с двата празника.
4. Материали за работата на екипите – паспарту, пъзели, картини за оцветяване.
5. Украса на залата – автентични български и руски предмети от бита: черги, китеници, халища, тъкани престилки, шевици, възглавници, менчета и стомни, кукли в национални костюми, съдове, самовар, кукла, грелка, ма-тръшки, съдове от хохлама (изрисувани дървени лъжици, захарници и др.), руски шалове и сувенири, сервиз за чай и др.

6. Осигуряване на руски и български национални костюми за участниците.
7. Избор на подходящи стихове, пословици, легенди, клипове.
8. Разучаване на български песни, свързани с Деня на християнското семейство, хоро и руския танц казачок.
9. Заедно с родителите – подготвяне на празничната трапеза.
10. Осигуряване на представители на местните медии за популяризиране на събитието.

Урокът протича **под формата на телевизионно предаване**, излъчвано пряко от импровизирано студио и от домовете на български и руски. Двама репортери гостуват последователно в български и руски дом, за да покажат как се празнува **Въведение Богородично в България и Празникът на самовара в Русия**. В студиото три екипа (деца от III и XII клас) създават минипроекти на икона, самовар, семейство, руски и български национални костюми, матрьошки.

Българското семейство посреща в дома си скъпи гости от Русия и около богато отрупана трапеза заедно с тях, хванати за ръце, изричат молитва за здраве и благоденствие:

Всички сядаме задружни,  
хващаме се за ръце  
и се молим от сърце:  
да сме здрави, да сме живи,  
да сме винаги щастливи.  
Все така да сме задружни,  
да помагаме си в нужда  
Да сме истински християни,  
Бог със нас да се похвали.

Децата разказват, че в България **Въведение Богородично се посвещава на християнското семейство, защото то е най-доброто училище за здрави семейни добродетели – чиста любов, съпружеска вяност, мир и трудолюбие**. То е домашна църква, в която се служи Богу, възнасят се молитви и се слави Божието име. Тук, в християнския дом, гори кандилото на вярата и благочестието. Ето защо традицията повелява в Деня на християнското семейство родителите да заведат своите наследници на църква, а след това да прекарат деня заедно. Подобно на влизането на Света Богородица в храма е и семейното идване в църква на 21 ноември. То символизира въвеждането на детето в лоното на християнската църква и вярата и напомня на бащи и майки за духовните им задължения към децата. Бабата и дядото разказаха библиейската легенда за семейството на Дева Мария, въвеждането ѝ в храма и как този ден се е чествал в миналото. Всички заедно изпяват песента „Молитва“ по стихове на Иван Вазов.

Любовта си към мама, татко, братчето и сестричето децата изразяват в стихове:

Ето на ръката на мама,  
ето на ръката на тате,  
като мене няма, няма  
по-щастлива на земята.

Децата дават своите **предложения за добри семейни отношения:**

- В къщи да сме приятели.
- Моето семейство да ми помага в трудни моменти.
- В моето семейство всеки има свое задължение, аз – също.
- Да се разбирам добре с всички възрастни.
- В моето семейство да уважаваме възрастните хора.
- В къщи да ми е спокойно.
- Да празнуваме често заедно, с цялото семейство.
- В къщи често да ми казват добри думи.
- В моето семейство да решаваме проблемите, като разговаряме за тях.

Чрез взаимоотношенията в семейството децата разбират, че **домът и семейството са най-важната опора за един човек, че човек без дом и семейство е като дърво без корени, че домът ни дава сигурност и спокойствие, а семейството – подкрепа.**

Репортерите се прехвърлят в руския дом, за да отразят как се отбелязва **Празникът на самовара и руския чай.**

Ролята на руското семейство изпълняват учениците, изучаващи руски език. Семейството посреща българските гости с хляб и сол и ги поканва на чаша ароматен чай. От тях всички присъстващи научават, че за руснаците **чаят и самоварът са символ на домашното огнище и руското гостоприемство.** Децата разказват на руски език легендата за произхода на чая, как и откъде той е пренесен в Русия, кога се е превърнал в руска национална напитка и рецитират стихове:

Чай сперва китайцы пили,  
Вслед индийцы подхватили  
Моду пить напиток этот  
И пошел гулять по свету.  
После к немцам корабли  
Это зелье привезли...  
Нынче на Руси народ  
Сей напиток шибко пьет.

Пиенето на чай в Русия винаги се е свързвало със самовара. Децата разказват неговата история и голямото му значение за руския народ, защото именно с появата на самовара се е родил добрият обичай – цялото семейство да се събира около трапезата. Прозвучават стихове за самова-

ра и песента „**Пых, пых самовар**“. Стопанката на дома показва технологията за приготвянето на истински руски чай. „Чтобы получить от чая истинное удовольствие, надо его правильно заваривать. Чай завариваем в фарфоровном или фаянсовом чайнике. Перед заваркой его нужно прогреть – ополоснуть два-три раза кипятком. Потом засыпаем в него сухую заварку (на чайник 3–4 ч.л. заварки). Затем чайник заливаем кипятком, но не до верха. Сверху чайник нужно закрыть грелкой. Настаиваем чай 5–7 минут, а потом доливаем чайник кипятком из самовара до нормы и разливаем в чашки.“

На гостите чаят се поднася с традиционните руски лакомства. Руснаците смятат, че съвместното пиене на чай поддържа любовта и дружбата между членовете на семейството, заздравява родствените и приятелските връзки, а самоварът, кипящ на масата, създава атмосфера на уют, благополучие и щастие.

В края на телевизионното предаване трите екипа показват изработените от тях пзели и оцветени картини, свързани с темата, и едновременно с това казват пословици и поговорки за семейството, чая и самовара.

„С пари всичко можеш да купиш, само баща и майка не можеш.“

„Чаят е по-вкусен, когато е споделен с приятели.“

„Със самовара чаят е по-вкусен, а разговорът – по-весел.“

Докосвайки се до българските и руски празници, обичаи и традиции, децата разбират ролята на семейството за всеки човек, нуждата от любов и уважение между членовете на семейството, разширяват познанията си за руската култура и се засилва техният интерес към руския език.

Всички, включени като активни участници и партньори, успяват да изпитат емоционалното въздействие на празника, защото само споделеното празнично чувство може да зареди и изпълни със смисъл съприкосновението със стойностните неща в живота.

## ЛИТЕРАТУРА

Власова, И.В. (2008). *Русские: история и этнография*. Издателство АСТ.

Василева, Е. и колектив (1997). „Учебно помагало за учителя по религия I – IV клас. София: Център „Отворено образование“.

Жуков, В.П. (1991). *Словарь русских поговорок и пословиц*. Издателство „Русский язык.“

Проданова, М. (2006). *Български празници и традиции*. София: Бард.

## **A CUP OF RUSSIAN TEA ON THE DAY OF THE CHRISTIAN FAMILY**

**Abstract.** This article contains information about the lesson across two Celebration Days. The Day of the Christian family and the Feast of the famous Russians amovar and tea. The lesson was held with the third “B” class and students studying Russian of 5, 6, 7 and 12 grades. In our lesson we are giving the reasons for the choice of topic. We have set targets. We have shown our preparation and we have shown the development of the lesson. We have indicated the expected results and performance.

**Aneta Tsureva – senior primary teacher**  
**Elena Angelova – senior teacher of Russian language**

✉ Secondary school “Gueorgui Bregov”  
Pazardjik

E-mail: anetacureva@abv.bg

E-mail: elenachorbadjakova@abv.bg